

תכנית ההשלמה לתואר ב"א בסייעוד בנצרת

קורס 290.1926: בריאות במפגש הבין תרבותי
2 ש"ס

המרצה: ד"ר מוחמד ח'טיב

E-mail: Khatib.health@gmail.com; mkhatib@univ.haifa.ac.il

שנה"ל תשע"ג

מועד הקורס: סמסטר א', ימי ד' שעות 12:00-14:00

שעות קבלה: לפי תיאום מראש

מטרת הקורס

הקורס עוסק בסוגות הקשורות לתרבות, לבריאות וחולי ולקשר ביניהם. האחים והאחיות הם חלק מהמפגש הבין תרבותי שהם חווים בעבודתם היום-יומית. הקורס מאפשר הבנה מעמיקה יותר של מצבי בריאות וחולי מפרספקטיבה תרבותית, ומסייע לפיתוח רמה גבוהה יותר של כשירות תרבותית, יכולת התמודדות עם דעות קדומות, שימוש במקורות תרבותיים וטיפול בחסמים תרבותיים שיש להם קשר עם מצבי בריאות שונים.

בסיס הקורס התלמידים

- יפתחו מודעות להשפעתם של גורמים סוציו-תרבותיים על החולה ומצבו הבריאותי, על אנשי המקצוע, על המפגש הטיפולי ויחסי מטפל – מטופל.
- יפתחו אחריות ויכולת להבין את ההיבטים התרבותיים של הבריאות והחולי כחלק מעבודתם הטיפולית.
- יפתחו ידע והבנה לגבי מושגים החשובים לקידום רגישות תרבותית וכשירות תרבותית במערכת הבריאות
- יפתחו יכולת הסתכלות על מסגרות ושירותי הבריאות כמערכות שמשקפות ערכים ונורמות תרבותיות רווחות
- יכירו את הרב-תרבותיות של החברה בישראל תוך התייחסות לקבוצות ספציפיות כמו מיעוטים, קבוצות סיכון והמאפיינים הדמוגרפיים, החברתיים והתרבותיים שלהם.

נושאי הקורס

1. בריאות וגישות להגדרתה. הגורמים המשפיעים על הבריאות
2. התרבות ומרכיביה. מהי מיומנות רב-תרבותית ותרבות בקונטקסט?
3. התפתחות שירותי הבריאות בישראל – היבט היסטורי - תרבותי
4. שסעים חברתיים ותרבותיים בחברה בישראל
5. מצב הבריאות בישראל – אי שוויון ופערים בבריאות.
6. תרבות ובריאות
7. תרבות, בריאות ואורחות חיים: תזונה והשמנה
8. תרבות, בריאות ואורחות חיים - עישון ואלכוהול, סמים, התנהגות מינית
9. תרבות, בריאות ואורחות חיים - סוכרת ותחלואה קרדיווסקולארית
10. הגירה ובריאות: מעקרונות כלליים לדיון במקרים ספציפיים
11. דת ובריאות

- 2 -

12. מגע בין תרבותי ובריאות. צורות המגע הבין תרבותי והשפעותיהם
13. כשירות תרבותית, רגישות תרבותית: הגדרות ואסטרטגיות
14. המפגש הטיפולי ויחסי מטפל מטופל
15. זקנה ושירותי בריאות בישראל

דרישות הקורס

- נוכחות חובה בשיעורים (80% לפחות)
- הגשת פרט באחד מנושאי הקורס (בכתב ובע"פ) (30%)
- בחינה מסכמת (70%)
- ציון מעבר -60.

תוכנית המפגשים

מס'	תאריך	נושאים	הערות
1	5\12\2012 10:00-14:00	1. הקדמה 2. הצגת הקורס: מטרות, נושאים, מטלות ותוכנית המפגשים 3. גישות לבריאות ולהגדרתה. הגורמים המשפיעים על הבריאות מה היא תרבות ומה הם מרכיביה. תרבות ובריאות.	
2	12\12\2012 10:00-14:00	1. מבנה ותפקידי שירותי בריאות בישראל: היבטים היסטוריים ותרבותיים 2. המבנה החברתי בישראל: שסעים וחברתיים ותרבותיים	
3	19\12\2012 10:00-14:00	1. אי-שוויון ואי צדק בבריאות 2. מצב הבריאות בישראל- היבט כללי 3. מצב הבריאות בישראל: היבט השוואתי: ג'נדר, קבוצות אתניות וגיאוגרפיות, קבוצות בסיכון	הצגת 2 פרטים בכיתה
4	2\1\2013 10:00-14:00	1. תרבות, בריאות ואורחות חיים: תזונה והשמנה, סוכרת ומחלות קרדיווסקולאריות, סרטן	הצגת 2 פרטים בכיתה
5	9\1\2013 10:00-14:00	1. תרבות בריאות ואורחות חיים: עישון, אלכוהול, סמים, התנהגות מינית, אלימות.	הצגת 2 פרטים בכיתה
6	16\1\2013 10:00-14:00	1. זקנה ושירותי בריאות בישראל 2. יחסים בין תרבותיים, מגע בין תרבותי והקשר עם הבריאות.	הצגת 2 פרטים בכיתה
7	23\1\2013 10:00-14:00	1. כשירות תרבותית ורגישות תרבותית בהקשרים בריאותיים 2. המפגש הטיפולי ויחסי מטפל מטופל	

	3. סיכום		
--	----------	--	--

- 3 -

חומר קריאה

אבו רביעה ע (1999). רפואה בדווית מסורתית. תל-אביב: משרד הביטחון ההוצאה לאור (עמ' 17-32).
מכון ברוקדייל. (2008). קידום בריאות באוכלוסיה הערבית: באיזו מידה מתקיימת התאמה תרבותית וכיצד ניתן לחזק אותה? דו"ח מחקר. ירושלים: המחבר.
משרד הבריאות, האגף לכלכלה וביטוח בריאות. (2010). אי-שוויון בבריאות וההתמודדות עמו. ירושלים: המחבר.
פילק, ד. (2001). בריאות עוברת לסוחר: הרפואה הציבורית בישראל בין המדינה, החברה האזרחית והשוק. בתוך י. פלד וע. אופיר (עורכים), ישראל: מחברה מגויסת לחברה אזרחית (עמ' 262-280). ירושלים: מכון ון ליר, תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
שובל, י. ואנסון, ע. (2000). העיקר הבריאות: מבנה חברתי ובריאות בישראל. ירושלים: מאגנס. עמ' 315-292: בריאות לכול בישראל! דפוס אי-שוויון בבריאות ובחלוקת שירותי הבריאות.

- Chatters, L.M., Levin, J. S., & Ellison, C. G. (1998). Public health and health education in faith communities. *Health Education & Behavior*, 25, 689-699.
- Corral, I, & Landrine, H. (2008). Acculturation and ethnic-minority health behavior: A test of the operant model. *Health Psychology*, 27, 737-745.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Khatib, M., Shadmi, E., & Daoud, D., (2007). Knowledge, beliefs, and economic barriers to healthcare: A survey of diabetic patients in an Arab-Israeli town. *Journal of Ambulatory Care Management*, 30(1), 80-86.
- Kleinman, A., Eisenberg, L., & Good, B., (2006). Culture, illness, and care: Clinical lessons from anthropologic and cross-cultural research. *The Journal of Lifelong Learning in Psychiatry*, 4(1), 140-149.
- Kreuter, M., Lukwago, S., Bucholtz, D.C., & Clark, E.M. (2003). Achieving cultural appropriateness in health promotion programs: Targeting and tailoring approaches. *Health Education and Behavior*, 30(2), 133-146.
- Tucker, C.M., Herman, K. C., Pedersen, T. R., Higley, B., Montrichard, M., & Ivery, P. (2003). Cultural sensitivity in physician-patient relationships: Perspectives of an ethnically diverse sample of low-income primary care patients. *Medical Care*. 42 (7), 859-870.